# Prestaties en resultaten Spectrum voor Leefbaarheidsalliantie Gelderland

## Inhoudelijk jaarverslag 2025

Leefbaarheidsalliantie Gelderland

## Inleiding

**In dit document geven we weer hoe Spectrum in 2025 bijgedragen heeft aan het beleidsprogramma leefbaarheid 'Verbonden met je buurt' van de Provincie Gelderland.**

In vorige beleidsperiode is de Leefbaarheidsalliantie Gelderland opgericht. Tot 2025 werkten Vereniging Dorpshuizen en Kleine Kernen Gelderland (DKK), Plattelands Jongeren Gelderland (PJG), Spectrum, partner met elan en Zorgbelang Inclusief samen om het programma Leefbaarheid in te vullen. Sinds 2025 is PJG geen partner meer van de leefbaarheidsalliantie.

Het doel van het programma Leefbaarheid is het versterken van de (sociale) verbondenheid en inclusie op dorps- en wijkniveau. Inclusie is voor de provincie een belangrijk streven. Daarbij gaat het erom dat iedereen mee kan doen, ongeacht afkomst, gender, seksuele oriëntatie, religie, leeftijd, beperking of sociaaleconomische achtergrond (Coalitieakkoord Gelderland). Ruimtelijke en sociale opgaven gaan hierbij vaak hand in hand en zijn aan elkaar verbonden.

## Over de Leefbaarheidsalliantie

De Leefbaarheidsalliantie Gelderland richt zich vooral op de ondersteuning van inwoners(organisaties) bij het starten of continueren van hun initiatieven die de sociale cohesie versterken. Naast de individuele ondersteuning van initiatieven is de Leefbaarheidsalliantie Gelderland verantwoordelijk voor het (groepsgewijs)delen van kennis over en voor inwonersinitiatieven en het verbinden van (mogelijke) initiatieven zodat deze elkaar kunnen inspireren en van elkaar kunnen leren.

De inzet van de alliantie verbreedt zich steeds meer tot de ondersteuning van inwonersinitiatieven die de sociale cohesie versterken en die raakvlakken hebben met doelen van andere provinciale programma's, zoals bijvoorbeeld sport, cultuur, natuur, energietransitie en wonen. Daarbij zet de alliantie in op een integrale en ontwikkelingsgerichte benadering van de opgaven in dorpen, wijken en regio's. Monitoring van de impact van de initiatieven behoort steeds nadrukkelijker tot de focus en het arsenaal van ons handelen. Naar aanleiding van de monitoring willen we ook steeds meer trends in beeld brengen.

## Over het leefbaarheidsprogramma 2025-2029

Het leefbaarheidsprogramma is onderverdeeld in drie programmalijnen. Onder elke lijn hangen diverse onderwerpen, die elkaar raken en deels overlappen. Ons uitgangspunt is dat wij (LA) samen met inwoners integraal werken aan vraagstukken op het vlak van leefbaarheid.
Dat houdt in dat wij inwoners stimuleren om hun vragen en initiatieven te koppelen aan opgaven van hun wijk of buurt en daarbij aandacht hebben voor alle inwoners – juist ook voor hen die niet vanzelfsprekend (kunnen) meedoen. In onze ondersteuning hebben we nadrukkelijk aandacht voor de duurzaamheid van initiatieven: hoe levensvatbaar zijn ze op langere termijn? En hoe kunnen we de impact van de initiatieven in beeld brengen? Leefbaarheid heeft raakvlakken met o.a. ontwikkelingen op het sociaal domein, de omgevingswet, de energietransitie en nieuwe maatschappelijke vraagstukken die zich voordoen naar aanleiding van een actualiteit.

## Themalijn 1: Ondersteunen van inwonersinitiatieven (Kennis, Inspiratie, Communicatie, Evaluatie)

### Doelstellingen

Het doel van lijn 1 is inwonersinitiatieven te helpen floreren. Dat doen we door participatie te bevorderen en de initiatieven te ondersteunen. De Leefbaarheidsalliantie is een laagdrempelige ondersteuningsstructuur waar alle inwonersinitiatieven van Gelderland terecht kunnen voor brede ondersteuning. Zowel nieuwe initiatieven als bestaande initiatieven met een nieuwe vraag. Onze ondersteuning kan veel vormen aannemen. We beginnen altijd met goed luisteren en het verhelderen van de vraag. De ene keer vraagt een initiatief om een gids, dan een bruggenbouwer of een oliemannetje. We nemen het initiatief nooit over, maar gaan naast de initiatiefnemer staan en helpen het initiatief een stap verder te brengen. Dit doen we vaak één op één en ter plaatse. Het helpt als we het initiatief ook echt zien en de context van het initiatief kunnen voelen. Toch is het juist ook goed om initiatieven hierin samen te brengen. Ze kunnen veel leren van elkaar en elkaar inspireren tot verdere bloei.

### Prestaties en resultaten

*1.1 Ondersteunen*

Via de mail vraag@leefbaarheidsalliantie.nl komen wekelijks ondersteuningsvragen binnen van initiatieven, die door een coördinerend team worden verdeeld over de verschillende themalijnen. In 2025 waren dat rond zestig vragen voor themalijn 1, naast vraagstukken van inwoners die ook via netwerken, workshops en (collectieve) bijeenkomsten worden opgepakt.

Ondersteunende collectieve activiteiten in 2025 waren onder andere twee 'fondsenwervingsdagen' in samenwerking met Oranjefonds, VSB-fonds en Univé, een dorpshuizentour en een prachttour. De touringbus van de dorpshuizentour ging in de regio Stedendriehoek met gesprekstema's langs Almen, Apeldoorn en Eefde. Tijdens de prachttour in november is een mix van 50 inwoners, initiatiefnemers en professionals samen met gedeputeerde Vreugdenhil langs geweest in Putten, Ermelo en Harderwijk (Noord-Veluwe), om kennis te maken met de mogelijkheid van wijken- en dorpendeals.

*1.2 Bekendheid activiteiten, PR en communicatie*

Het onlinemagazine is inmiddels een vaste waarde geworden met artikelen rond de programmalijnen. Nummer 9 (juli 2025) is voor het eerst opgemaakt in Publiqa, om te voldoen aan de richtlijnen voor toegankelijkheid, zoals vastgelegd in de WCAG (per 1 juli 2025 in werking getreden). Bijkomend voordeel is de overzichtelijke presentatie en de mogelijkheid om content per artikel te delen. Het winternummer over de tweede helft van 2025 is een themanummer over de Wijken - en Dorpendeals (verschijningsdatum februari 2026). Met vanuit verschillende perspectieven Wijken – en Dorpendeals uitgelicht, een interview met gedeputeerde Vreugdenhil, de visie op co-creatie van Ferenc van Damme, spreker op de bijeenkomst WDD's van provincie en Leefbaarheidsalliantie en de dubbele rol van de gemeente bij een Wijken- of Dorpendeal.

https://www.gld.nl/angelique-schuift-aan

In 2024 zijn we gestart met een Nieuwsbrief. Deze verscheen in 2025 6 keer. De bedoeling is de frequentie te verhogen. Het aantal lezers groeide met 200 mailadressen naar 900. De bekendheid van de (inspiratie-) activiteiten en ondersteuning van de leefbaarheidsalliantie wordt steeds groter.
De communicatiewerkgroep heeft voor de nieuwe beleidsperiode drie prioriteiten vastgesteld. Een daarvan is de achterkant van de website. Daartoe is een traject gestart met online marketingbureau Dofollow. Zij hebben de hele website doorgelicht en een zoekwoordenonderzoek gestart. Daar gaan we nu mee verder. Dofollow heeft ook een dasboard ingericht om de prestaties te meten, inclusief hoe we scoren in AI. Concreet: we kunnen zien hoe onze social media presteren en hoe vaak (en hoe lang) artikelen in het online magazine worden aangeklikt en gelezen.
Daarnaast is prioriteit gegeven aan interne communicatie, zoals 'Wie doet wat' en het beschikbaar maken van sjablonen in Canva zodat adviseurs hun eigen PR-middelen kunnen maken conform de huisstijl.

*1.3 Kennis, inspiratie en kwaliteit*

Afgelopen jaar scoorde het Zomercongres in Omnisport Apeldoorn, opnieuw uitstekend met een rapportcijfer van 8,2. De doelstellingen - bezoekers voelen zich welkom, doen nieuwe inspiratie op en ontmoeten (nieuwe) mensen - worden ruimschoots onderschreven. En hoewel we altijd bekende gezichten terugzien, blijkt uit een peiling onder het publiek keer op keer dat minstens de helft van de bezoekers er voor het eerst bij is. In 2025 waren er, net als in 2024 twee workshoprondes. Het is intensief maar oogst wel waardering. Ook vrijwel alle workshops scoren tussen ruim voldoende en uitstekend. Naast onze onveranderd populaire methodieken Deep Democracy, Creatief denken en Lego Serious Play, besteedden we aandacht aan reablement, online participatietools en SDG's in samenhang met brede welvaart. Een workshop sociaal ondernemen organiseerden we in samenwerking met LSA-bewoners. De randprogrammering biedt altijd extra momenten om met bezoekers in gesprek te gaan. Op ter plekke genaaide vlaggetjes schreven bezoekers hun ideeën om de leefbaarheid in Gelderland te versterken. De vlaggenlijn - Stof tot nadenken - is 's middags op het podium aangeboden aan de gedeputeerde.

**Met opmerkingen [MH1]:** we zijn toch in 2025 ook al begonnen met AI?

In 2025 is binnen de lijn kennisontwikkeling AI intensief gewerkt aan het opbouwen van kennis, netwerk en ervaring, als fundament voor een volwaardig vervolgtraject in 2026 onder de noemer *AI voor Impactmakers*. Concreet zijn er circa tien workshops verzorgd bij initiatieven en partners in Gelderland — onder andere bij Zorgbelang (18 februari), Steenderen (10 juni), Elk Welzijn in Culemborg (17 september), tijdens de fondsendag (8 oktober), in Duiven-Westervoort (22 oktober), Ermelo (23 oktober), bij de Vrijwilligerscentrale Wageningen (28 oktober), DAZO Arnhem (4 november) en de VAC Beuningen (19 november), aangevuld met sessies tijdens het zomercongres en in Winterswijk. Daarnaast zijn er AI-geletterdheidstrainingen gegeven aan collega's van Spectrum, Zorgbelang en DKK, gericht op basiskennis en het slim inzetten van ChatGPT in het werk voor initiatieven. Er zijn in dit kader uiteenlopende sector-events (onderwijs, marketing, overheid, ruimtelijk domein) en regionale netwerkbijeenkomsten bezocht om inspiratie op te doen en het netwerk verder te verbreden. Tot slot zijn individuele initiatieven en collega's gecoacht bij concrete AI-toepassingen in hun werk voor maatschappelijke initiatieven.

Een ander thema waarop de leefbaarheidsalliantie in 2025 volop heeft ontwikkeld is voeding voor de gemeenschap. Voeding voor de gemeenschap (VVDG) is een beweging en een netwerk voor collectieve

voedselinitiatieven. In de provincie komen steeds meer van dit soort initiatieven. De LA ondersteunt ze op het sociale vlak (vrijwilligersbeleid, subsidieaanvragen, verbinding met de buurt, etc.). Daarnaast wordt de samenwerking aangegaan met andere maatschappelijk organisaties die met deze onderwerpen bezig zijn (NMG, LSA, IVN etc.).
Concreet vond op 1 maart 2025 de inspiratiedag 'voeding voor de gemeenschap' plaats bij de Stadsboerin in Doetinchem. Deze dag had 80 bezoekers (initiatiefnemers), er waren 8 workshops te volgen en er was een markt met verschillende groen-sociale organisaties. Daarnaast is er een webinar georganiseerd voor Gelderse gemeenten met als onderwerp lokaal voedselbeleid. Na evaluatie zijn de plannen verder vormgegeven en voor 2026 op papier gezet.

Als het gaat om kwaliteit van dienstverlening hebben we verkend of de social handprint een geschikte methode is om de impact van de Wijken- en Dorpendeals te monitoren. Daarvan heeft de provincie uiteindelijk besloten om dat niet te doen. De MAEX (maatschappelijke AEX) is inmiddels wel een doorlopend proces; het aantal nieuwe initiatieven op de Gelderse pagina is met 20% toegenomen tot 300 initiatieven. Van nieuwe initiatieven is gecheckt of ze al bekend zijn met de Leefbaarheidsalliantie en als dat niet zo was zijn ze gebeld om hen te attenderen op onze dienstverlening. Sindsdien krijgen nieuwe initiatieven een mail met een verwijzing naar ons aanbod.

### *1.4 Netwerken, samenwerken en coördineren*

Er zijn volop positieve ontwikkelingen in de dorpen en wijken. Steeds meer inwoners nemen zelf het initiatief. Zij weten wat er nodig is in hun wijk of dorp en maken daarmee het verschil. De leefbaarheidsalliantie ondersteunt door relevante kennis en regionale of lokale netwerken te ontsluiten en initiatieven waar nodig aan elkaar te verbinden. Tijdens grotere bijeenkomsten wordt veel ruimte gecreëerd voor nieuwe ontmoetingen en netwerkgesprekken. Ook probeert de leefbaarheidsalliantie initiatieven vaker als voorbeeld in het zonnetje te zetten zodat zij andere inwoners en initiatieven kunnen inspireren.

Verder werkte de leefbaarheidsalliantie ook afgelopen jaar met een adviespanel dat bestaat uit zes heel diverse leden, die ons feedback en praktisch advies geven. In bijeenkomsten in 2024 is elke programmalijn aan bod gekomen om hun kennis over de alliantie te vergroten. Adviseurs gaven een toelichting op de programmalijn, beantwoordden eventuele vragen en legden het panel een vraagstuk voor over de betreffende programmalijn. De Stuurgroep Leefbaarheidsalliantie heeft het toekomstige programma van de Leefbaarheidsalliantie (2025-2028) besproken en alle feedback van het adviespanel verwerkt in de uiteindelijke versie van de nieuwe programmalijnen. Inmiddels zijn weer nieuwe leden ingewerkt.

**Met opmerkingen [MH2]:** is er update 2025?

### *1.5 Wie doen er nog niet mee?*

Op basis van een analyse van binnengekomen vragen via vraag@leefbaarheidsalliantie.nl en gestarte ondersteuningstrajecten in 2025 ligt de ondersteuningsbehoefte van inwoners vooral bij meedoen en verbinden in de wijk, en bij de randvoorwaarden om dat vol te houden. De vragen zijn grofweg te verdelen in projectvragen (wat gaan we doen?) en capaciteitsvragen (hoe organiseren we dat?). De meeste initiatieven richten zich op sociale samenhang — ontmoeting, inclusie, zingeving — of op de

fysieke leefomgeving, zoals groenstroken, speelplekken of verduurzaming van buurthuizen. Daarnaast spelen randvoorwaarden een grote rol: het vinden en binden van vrijwilligers, bestuurs- en rechtsvormvragen, en — als dominante onderstroom — financiering. Zowel bij de start als in de continueringsfase zoeken initiatieven naar middelen om activiteiten te kunnen (blijven) organiseren.

Steeds zoeken en bezig zijn met fondsaanvragen wordt soms als belemmerend ervaren. Zeker door sommige doelgroepen. Inmiddels is de websitepagina met het overzicht van subsidiemogelijkheden verbeterd. In 2025 zijn fondsendagen aangevuld met kennisworkshops (over oa het gebruik van AI) en een aantal bijeenkomsten over actuele thema's of specifieke doelgroepen (polarisering, islam). Het ondersteunen en enthousiasmeren bij activiteiten, het helpen vinden van voldoende budget en het op maat uitnodigend zijn voor alle doelgroepen blijft ook komend jaar aandacht vragen.

***Doorkijk naar de toekomst***

De uitdaging voor komend jaar is om initiatieven te helpen om door te groeien van enthousiasme naar een meer duurzame en integrale uitvoering op de langere termijn. Daarbij blijft financiering een terugkerend aandachtspunt, ook voor bestaande initiatieven die zichzelf willen continueren zonder afhankelijk te blijven zijn van projectsubsidies.

Aandachtspunten voor de toekomst zijn:

1. Het aanbod nog beter organiseren langs de gesignaleerde behoeftelijnen, met meer collectief aanbod gericht op duurzaam organiseren en samenredzaamheid.
2. Meer aandacht voor het brede, integrale gesprek over leefbaarheid en onderlinge zorg in de buurt: wie ziet echt wat er speelt, en hoe wordt daar actie op ondernomen?
3. Betere afstemming tussen welzijnsorganisaties, eerstelijns zorg en inwonersinitiatieven, zodat ondersteuning elkaar versterkt in plaats van naast elkaar loopt.

## Themalijn 2: Voorzieningen en ontmoetingsplekken

### Doelstellingen

Het doel van lijn 2 is het ondersteunen van voorzieningen en ontmoetingsplekken. Voorzieningen en ontmoetingsplekken zijn basisvoorwaarden voor gemeen-schapsvorming en sociale verbinding en bieden veel mogelijkheden voor bewonersparticipatie. Het gaat hierbij nadrukkelijk ook om buitenvoorzieningen zoals beweegtuinen, ontmoetingspleinen, speelplekken en andere faciliteiten.
De Leefbaarheidsalliantie zet in op een integrale aanpak van ontmoetingsplekken (binnen- en buiten) op dorps-/wijkniveau waarbij samenhang en afstemming centraal staan. We streven ernaar dat voorzieningen passend zijn in het betreffende dorp of wijk en letten met name op een duurzame exploitatie. Daarnaast zijn begrippen als samenwerking, bereikbaarheid, toegankelijkheid en beheer belangrijk.
Voor leegkomend/leegstaand vastgoed zoeken wij in samenspraak met de inwoners naar een passende nieuwe bestemming. Bij maatschappelijk vastgoed speelt het financiële kader een belangrijke rol, en wij benadrukken daarbij dat ook programmering en draagvlak belangrijke factoren zijn.
Bij processen rondom voorzieningen en ontmoetingsplekken is een kerngerichte aanpak van belang. Het algemene (dorps)belang moet prevaleren boven het eigen belang (eigen identiteit) van een vereniging of organisatie. Dit vergt inzet op samenwerking, programmering en procesbegeleiding, om concurrentie tussen gebouwen te voorkomen. Het vormen van dorps- of wijkcoöperaties en of het privatiseren van voorzieningen kan helpen om het lokaal eigenaarschap te bevorderen.

### Prestaties/resultaten

*2.1 Ondersteunen*

We ondersteunen initiatiefnemers bij het ontwikkelen van een visie op het beter benutten van maatschappelijk vastgoed gekoppeld aan de opgaven van het dorp/de wijk. Hierbij kijken we nadrukkelijk naar wat er nodig is voor een duurzame exploitatie voor de toekomst. Onze ondersteuning is hierbij altijd integraal. Thema's als inclusiviteit, duurzaamheid en toegankelijkheid komen hierbij altijd aan bod ergens in het ondersteuningsproces. Ook verkennen we altijd samen met een initiatief of ze in aanmerking komen voor een dorpen- of wijkendeal.

Voorbeelden van de ondersteuning die we afgelopen jaar geboden hebben zijn; de zoektocht naar financiering voor een centrale buitenontmoetingsplek in Braamt, waar we uiteindelijk bij een aanvraag bij de LEADER subsidie zijn uitgekomen. Ook hebben we gemeentebreed gehele netwerken aan buurthuizen ondersteund zoals in Arnhem waar ook veel vragen lagen over financieringsvormen. In Arnhem hebben we De Vlindertuin, een verzamelgebouw voor sociale ondernemers, een collectief van sociale ondernemers ondersteund. Samen met verschillende buurtbewoners hebben we gewerkt aan het opstellen van een gezamenlijk businessplan voor een ontmoetingsfunctie in de wijk.
In Zaltbommel hebben we ontmoetingsplaats De Steiger gevestigd in het tijdelijke Pand9 geholpen. We hebben geadviseerd over de samenwerking met de gemeente, met als doel een gezamenlijk toekomstscenario voor het pand te ontwikkelen. Hierbij hebben we ook verschillende relevante contacten aangedragen voor subsidies en financiering voor het toekomstbestendig maken van de ontmoetingsfunctie.

### *2.2 Bekendheid, PR en communicatie*

We zorgen vooral voor extra bekendheid van de Leefbaarheidsalliantie via de organisatie van bijeenkomsten. Zo organiseren we twee keer per jaar een gespreksdag met fondsen en jaarlijks een dorpshuizentour. Voor de promotie van deze bijeenkomsten maken we gebruik van ons groeiende netwerk. Via initiatieven die voorheen bij zo'n dag aanwezig zijn geweest, blijven er altijd nieuwe initiatieven op deze evenementen afkomen die eerder nog niet bekend waren met de Leefbaarheidsalliantie. Daarnaast maken we ook altijd gebruik van het ledenbestand van DKK om de bijeenkomst onder de aandacht te brengen.

Ook brengen we twee keer per jaar het online magazine uit waarin ook altijd verschillende artikelen staan over de begeleiding die de Leefbaarheidsalliantie kan bieden aan ontmoetingsplekken. Zo schreven we afgelopen jaar een artikel over de begeleiding aan dorpshuis De Paulus uit Winssen. In Winssen komen 400 nieuwe huizen en we hebben de Paulus geholpen om een plan te maken om deze inwoners van het begin meer bij het dorp en het dorpshuis te betrekken.

### *2.3 Kennis, inspiratie en kwaliteit*

Naast het delen van kennis via bijeenkomsten die hierboven al eerder zijn benoemd zoals de gespreksdagen met fondsen, het digitaal magazine of het Zomercongres bieden wij ook bij kennis aan die specifiek gericht is op ontmoetingsplekken. Zo organiseren we jaarlijks een dorpshuizentour waarin we met een touringbus langs drie inspirerende ontmoetingsplekken gaan om daar een kijkje in de keuken te nemen. Afgelopen jaar zijn we met deze tour in de regio Stedendriehoek geweest. In Almen stond het thema ontmoetingsplekken en dorpendeals centraal, in Apeldoorn ging het over buurtcoöperaties en in Eefde zoomde we in op het vrijwilligersbeleid.

Daarnaast hebben we samen met DKK en stadskracht Arnhem een leergang penningmeesterschap ontwikkeld, speciaal gericht op penningmeesters van ontmoetingsplekken. Deze leergang is ontwikkeld vanuit de behoeftevraag van een groep Arnhemse buurthuizen, maar is relevant voor alle ontmoetingsplekken. Veel dorps- en buurthuizen hebben te maken met vergrijzende bestuursleden. Het blijkt vaak lastig om nieuwe bestuursleden te binden aan de organisatie. De rol van penningmeester is in de praktijk in vaak een lastig in te vullen vacature. Met de leergang penningmeesterschap kunnen ook vrijwilligers zonder een financiële achtergrond penningmeester worden. Daarnaast is deze leergang ook een mooie gelegenheid om ervaringen uit te wisselen en de kennisdeling tussen ontmoetingsplekken te vergroten. Aan de eerste groep (Arnhemse) deelnemers van de leergang penningmeesterschap is ook een workshop fondsenwerving gegeven. Aan de workshop namen ook vrijwilligers van andere ontmoetingsplekken mee. Ook hebben we afgelopen jaar meerdere berichten op LinkedIn gedeeld ter inspiratie. Bijvoorbeeld over het gebruik van AI als raadgever voor het runnen van je ontmoetingsplek.

### *2.4 Netwerken, samenwerken en coördineren*

Binnen de ondersteuning die wij aan Gelderse initiatieven rondom ontmoetingsplekken bieden, besteden we altijd aandacht aan samenwerking met de lokale/regionale omgeving. We zorgen ervoor dat er zoveel mogelijk verbanden worden gelegd met andere initiatieven, maatschappelijke

organisaties en de gemeente. Hiermee proberen we te voorkomen dat er kansen worden gemist en dat er verschillende partijen apart met dezelfde zaken bezig zijn. Afgelopen jaar hebben we veel initiatieven rondom ontmoetingsplekken begeleid richting een wijken- en dorpendeal.

Ook zorgen we ervoor dat we ons eigen, al bestaande netwerk in stand houden door in contact te blijven. Zo schakelen we regelmatig met fondsen over de laatste ontwikkelingen en sparren we over eventuele projectaanvragen die initiatieven die wij begeleiden mogelijk gaan doen. Ook nodigen we de fondsen twee keer per jaar uit voor de gespreksdag voor fondsen. Daarnaast breiden we ons netwerk uit nieuwe samenwerkingen aan te gaan. Zo hebben we afgelopen jaar de handen ineengeslagen met Stadskracht Arnhem. Met hen hebben we samen de leergang Penningmeesterschap ontwikkeld.
Verder bouwen we waar mogelijk aan regionale en lokale netwerken onder ontmoetingsplekken door verschillende initiatieven met elkaar te verbinden. Op deze manier kunnen ze van elkaar leren en eventueel bepaalde uitdagingen oppakken.

### *2.5 Wie doen er nog niet mee?*

Zoals hierboven benoemd besteden we in onze begeleiding aan initiatieven altijd ruime aandacht aan de vraag wie er nog niet is aangehaakt. Hierbij kan het om een partij zoals de gemeente, zorgorganisatie of welzijn gaan, maar ook om een bepaalde doelgroep die mist. Zo helpen we initiatieven om een jonger publiek aan zich te binden door in te zoomen op vrijwilligersbeleid, activiteitenaanbod en gebruikte communicatiemethoden. Een voorbeeld hiervan is het meedenken met het programma van een vrijwilliger dag in Breedeweg om het aantrekkelijker te maken voor een breder publiek.

Verder zetten we ons actief in om aansluiting te maken met verschillende doelgroepen met een migratieachtergrond. Zo begeleidden we afgelopen jaar meerdere moskeeën, een Molukse kerk, en Marokkaanse en Turkse verenigingsgebouwen met vraagstukken over vergroening/verduurzaming, het creëren van bewegingsaanbod en ontmoetingsplekken voor oudere migranten. Veel van deze initiatieven zijn bezig met nieuwe projecten en hebben hierbij ondersteuning nodig bij het vinden en aanschrijven van verschillende fondsen.

### ***Doorkijk naar de toekomst***

Wij zien een flinke toename van het aantal initiatieven rondom ontmoetingsplekken dat richting een wijken- en dorpendeal beweegt. Onze verwachting is dat deze stijgende lijn in 2026 ook door blijft zetten. De meeste initiatiefnemers zien in dat de uitdagingen waar zij als ontmoetingsplek in deze tijd mee te maken hebben, vragen om een integrale aanpak met veel verschillende samenwerkingspartners op lokaal niveau. Een dorpendeal biedt een mooie uitkomst om als totale gemeenschap aan de slag te gaan met de uitdagingen die de toekomst met zich meebrengt en dit verhaal weten wij als adviseurs ook steeds beter over te brengen. Hierdoor verleggen initiatieven hun individuele focus naar een focus op samenwerking.

Een andere ontwikkeling die hierbij aansluit is het thema ‘weerbare samenleving’. Vanuit het Rijk gebeurt er momenteel van alles op dit gebied. In 70 gemeenten in Nederland worden dit jaar pilots

gedraaid met noodsteunpunten. Inwoners moeten ergens terecht kunnen wanneer een crisissituatie zich voordoet en steeds meer partijen zien in dat dorps- en buurthuizen hier een belangrijke rol in kunnen spelen. De verwachting is dat er de komende tijd meer duidelijk zal worden wat voor takenpakket er precies op gemeenten af gaat komen. Voor ontmoetingsplekken is het alvast interessant om na te denken over de mogelijke rol die zij hierin willen en kunnen spelen.

## Themalijn 3: Wijken- en dorpendeals

### Doelstellingen

Het doel van lijn 3 is het ondersteunen van inwoners, in samenwerking met gemeente en andere betrokken organisaties, bij de totstandkoming van wijken- en dorpendeals.
Inwoners nemen zelf meer verantwoordelijkheid voor hun eigen omgeving. Dit bevordert de sociale verbondenheid in een wijk of dorp. Ter versterking hiervan heeft de provincie het instrument Wijken- en Dorpendeal in het leven geroepen. Dit instrument is een manier om integraal te kijken naar hoe maatschappelijke uitdagingen in samenhang met elkaar aangepakt kunnen worden, met de inwoners altijd in de lead. Wij zien wijken- en dorpendeals als een waardevolle manier om bewonersinitiatieven te ondersteunen.
De Leefbaarheidsalliantie heeft veel ervaring in de ondersteuning van deze ontwikkeling en gaat mee in de doelstelling om te komen tot 100 wijken- en dorpendeals. De kwantiteit moet daarbij in goede balans zijn met de kwaliteit.

### Prestaties/resultaten

*3.1 Ondersteunen*

Onze rol bij de dorpen- en wijkendeals is de betrokken partijen in de dorpen en wijken bij elkaar te brengen en te verbinden. We denken mee over de invulling van een dorpendeal en hoe deze goed ingebed kan worden in het dorp of de wijk. Vanzelfsprekend wordt een dorpendeal altijd integraal opgepakt.

De lijst met lopende aanvragen van wijken- en dorpendeals is in 2025 gestaag verder gegroeid. Soms was ondersteuning van vrij korte duur, soms is langere begeleiding nodig. Uitdagingen zaten vaak op het voldoende concreet krijgen van de plannen en verantwoordelijkheden, het vormgeven van de juiste samenwerking en het gezamenlijke belang of het vinden van cofinanciering die leidt tot een sluitende begroting. In 28 gevallen heeft dat geleid tot het concreet ondertekenen van deals in 2025. De lijst met gesloten en potentiële deels is inmiddels gegroeid tot ruim 130.

*3.2 Bekendheid activiteiten, PR en communicatie*

We zijn ook in 2025 actief op zoek gegaan naar nieuwe initiatieven met de prachttour in de regio Noord-Veluwe en door het continue voeren van netwerkgesprekken met samenwerkingspartners, gemeenten en andere maatschappelijke organisaties. Niet altijd is een wijken- of dorpendeal een logisch instrument om te gebruiken maar vaak kan het net zorgen voor een verbreding en versterking van al bestaande plannen of een welkome mogelijkheid bieden om plannen te realiseren. We blijven de regeling dan ook breed onder de aandacht brengen.

We hebben daarvoor de verschillende kanalen van de Leefbaarheidsalliantie ingezet. Het online magazine, op het zomercongres, de nieuwsbrief en publicaties op LinkedIn,

*3.3. Kennis, inspiratie en kwaliteit*

Hoewel elke deal anders is, is er veel te leren van anderen. Over hoe je partijen bij elkaar krijgt, hoe cofinanciering te organiseren is of welke rol een gemeente kan pakken. Dat is zowel voor externe

partners relevant als voor de collega's van de leefbaarheidsalliantie. We organiseerden daarom twee bijeenkomsten voor adviseurs samen met de provincie. De laatste bijeenkomst stond in het teken van samenwerking met de tweede schil van Gelderse ondersteuningsorganisaties. Daarnaast organiseerden we tweemaal een online intervisie voor gemeenten en bereiden we de inspiratiebijeenkomst voor ons Gelders netwerk voor. Deze vond begin 2026 plaats.

Inspiratie deelden we in het online magazine, bij het zomercongres en bij de prachttour in de regio Noord-Veluwe. Daaraan deden ruim 50 mensen mee.

### *3.4. Netwerken, samenwerken en coördineren*

Zoals eerder benoemd, zochten we ons netwerk in de hele provincie steeds op. In regio-teams bewaakten we de voortgang en eventuele witte vlekken. De provincie werd hierover maandelijks geïnformeerd tijdens een regulier wijken- en dorpendeal overleg.

### *3.5. Wie doen er nog niet mee?*

We hebben inmiddels in elke gemeente van Gelderland in ieder geval een verkenning van een deal lopen.

We zoeken in elke deal naar een brede vertegenwoordiging van de wijk. Soms is dat al in de plannen opgenomen, soms vraagt dat extra inzet. Zo verbonden we in de Burgemeesterswijk de herontwikkeling van een schoolplein tot ontmoetingsplein voor de wijk met buurtcentrum de Bakermat en met het versterken van het jongerenwerk. Daarmee werd de wijkendeal niet alleen iets voor jonge kinderen en hun ouders, maar een startpunt van een brede beweging van activiteiten voor de hele wijk.

De brede vertegenwoordiging zien we ook terug in de diversiteit aan deals, van meer grootstedelijke problematiek (zoals Immerloo in Arnhem, Ede-zuid of Tiel-oost) tot kleine kernen in het buitengebied zoals Zieuwent.

#### ***Doorkijk naar de toekomst***

De breedte van de deals, zowel geografisch als inhoudelijk, geeft wel aan dat het een zinvol instrument is om een veelheid aan thema's aan te pakken.

Uitdagingen zijn er ook, bijvoorbeeld in de afbakening (maak het niet te breed) en in het vinden van cofinanciering. Sommige gemeenten geven hier extra aandacht voor. We blijven zoeken naar nieuwe mogelijkheden en meer structuur in ons aanbod

Nu er bijna 50 deals zijn gesloten, wordt de monitoring van voortgang een aandachtspunt. We hebben daar als leefbaarheidsalliantie een beperkte rol in (tenzij nadrukkelijk opgenomen) maar blijven hierover in gesprek met de provincie. Hoe we die rol invullen is onderwerp van gesprek in 2026.